

Handling bag ordene

Årsberetning 2008

Dansk Ornitologisk Forening

Handling bag ordene

De optimistiske meldinger om stadig fremgang for havørn, kongeørn, vandrefalk, rød glente og skestork kan ikke opveje, at 40 % af fuglene i landbrugslandet er forsvundet de sidste 30 år. Den dramatiske tilbagegang gælder også viben – DOF's 'egen' fugl – hvor tre ud af fire viber nu er borte. Danmark har ellers sammen med de øvrige EU-lande lovet at standse tabet af biologisk mangfoldighed inden 2010. Men statusrapporter fra både EU-kommissionen og Danmarks Miljøundersøgelser peger entydigt på, at det bliver meget svært for ikke at sige umuligt at nå målene. Vi tvivler efterhånden på, at regeringen tager 2010 målene alvorligt, for

- marskens ynglefugle er i fortsat alarmerende tilbagegang.
- der mangler stadig initiativer, der kan afbøde virkningerne af opløjningen af tusinder af hektar brakmarker.
- Miljøministeriets gennemførelse af forvaltningsplanen for truede engfugle på statens arealer i Tøndermarsken, på Mandø og på Harbøre Tange er nærmest gået i stå på grund af uenighed mellem statslige myndigheder.

Mens vi utålmodigt venter på handling fra regeringen og synlige resultater, arbejder DOF ufortrødent videre og indsamler værdifuld viden om fuglenes forekomst. Vi omsætter vores viden til naturpolitiske initiativer. DOF har formuleret en række krav til landbrugspolitikken, hvor mere natur på de dyrkede marker og en intelligent brug af EU's landbrugsstøtte til præmiering af de landmænd, der passer og plejer naturen, er vigtige elementer. Men vi har også klaget til EU-kommissionen over Danmarks mangelfulde opfyldelse af fugledirektivet og påpeget en lang række forhold, hvor Danmark har pligt til at gøre meget mere for fuglene.

Regeringen har siden midten af 2008 arbejdet på en plan for 'Grøn vækst', formuleret som en grøn vækstvision, der forener et højt niveau for miljø- og naturbeskyttelse med en moderne og konkurrencedygtig landbrugsproduktion. DOF har givet sine indspark til processen og håber meget, at 'Grøn vækst' kommer til at leve op til intensionerne om sikring af biodiversiteten og mere og bedre natur, så den negative udvikling de sidste 40 år omsider kan vendes, og at planen kan samle et bredt flertal i folketinget, så den også bliver langtidsholdbar.

Arbejdet i hovedbestyrelsen

På en forårsdag i april mødte hovedbestyrelsen to ildsjæle fra Fuglepigerne, Sanne Busk og Gerd Bonnesen. Hovedbestyrelsen så straks, at der var grøde og initiativ i Fuglepigerne, som på stedet blev udnævnt til at være en officiel gruppe under DOF efter at have været under DOF Københavns vinger i sin opstart. I løbet af 2008 voksede gruppen til mere end 100 deltagere, holdt fugleture, fuglekurser og fik undergrupper i fem lokalafdelinger. HB glæder sig over udviklingen, der både giver en voksende medlemskategori nye aktivitetsmuligheder og øger DOF's repræsentativitet i forhold til befolkningen, hvilket er en af kilderne til politisk indflydelse.

Med hovedbestyrelsesmedlem Henrik Wejdling som drivende kraft er der i løbet af de seneste par år opnået en stigende bevidsthed i DOF om, at landbrugspolitikken bliver afgørende for, hvilket naturindhold der bliver plads til i fremtidens Danmark. Landbruget er på godt og ondt Danmarks største naturforvalter. I løbet af 2008 kæmpede DOF sammen med andre grønne organisationer i ind- og udland imod ophævelse af EU's braklægningsordninger, men tabte. Selv om slaget blev tabt, vil DOF skærpe

Forsættes side 4

Badende skestork i Vejlerne.
Foto: Jan Skriver

TEMA

DOF og kvinderne

Hovedbestyrelsen har i 2008 indstillet til alle stående udvalg, at de løbende supplerer sig med flere kvindelige medlemmer. Det sker for at skabe en mere ligelig kønsfordeling i DOF's ledende og rådgivende organer. Kravet om kvindelige repræsentanter mærkes også udefra, hvor især offentlige myndigheder stiller krav om kandidater af begge køn, inden der udpeges deltagere til forskellige råd og nævn. Der er derfor god grund til at opfordre og anspre DOF's kvindelige medlemmer til at gå aktivt ind i DOF's arbejde.

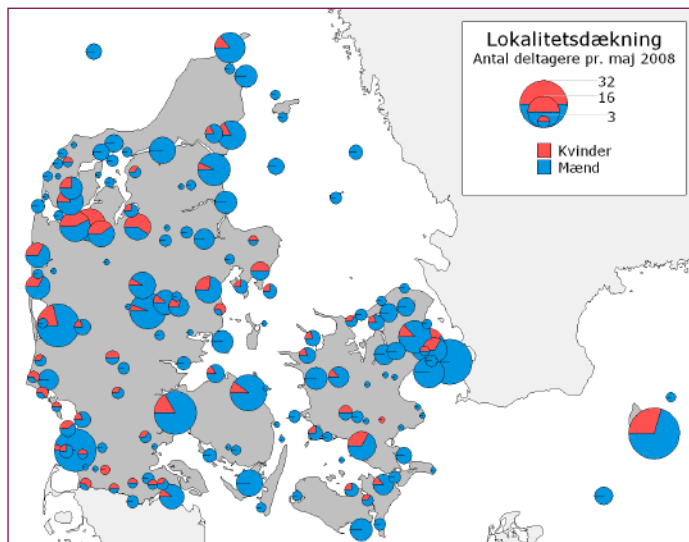
Den kvindelige del af DOF's medlemsskare udgjorde 36 % i 2008. Det har været næsten uændret, siden vi begyndte at registrere medlemmernes køn for ca. 4 år siden. Groft sagt har DOF dobbelt så mange mænd som kvinder.

Blandt DOF's aktive så andelen af kvinder i 2008 således ud:

Hovedbestyrelsen	23%
Caretakere	20%
Lokalafdelingsbestyrelser	18%
Punkttællere	17%
Repræsentantskabet	13%
Kommunekontakter	9%
Udvalgs- og gruppeposter	6%
Lokalafdelingsformænd	0%

Henriette Tøttrup er udpeget som DOF's repræsentant i Nationalpark Thy.
Foto: Helge Røjle Christensen

Kort over fordelingen af caretakergrupper i Danmark. Cirklernes størrelser viser gruppernes størrelser. Den røde farve angiver andelen af kvinder. 12 caretakergrupper ud af 149 havde i 2008 en ligelig kønsfordeling eller en overvægt af kvinder

Der er i de senere år gjort en indsats for at synliggøre de aktive kvinder i DOF bedre – både i DOF's egne medier og over for pressen. Der har været bragt artikler om en kvindelig punkttæller og om en caretakergruppe med en meget ligelig kønsfordeling.

Desuden har DOF i et par år støttet Fuglepigerne. Dette græsrodsnetværk af kvindelige DOF'ere har en hjemmeside på DOF's server og annoncerer sine aktiviteter i Fugle og Natur. Der har været opmærksomhed om Fuglepigerne i flere medier, og de har haft tre hele udsendelser i Natursyn og TV2Fyn's 11eren.

Og 2008 blev året, hvor DOF's første repræsentant i en nationalparkbestyrelse blev en kvinde.

Bynkefuglen var tidligere de jyske ådales og de kreaturafgræssede enges karakterfugl. Nu ser vi den sjældent. Punkttællingerne viser, at tre fjerdedele af vores ynglebestand er forsvundet.
Foto: Ulrik Bruun

Forsat fra side 2

kampen om det åbne land i de kommende år. Denne høje prioritering af landbrug vil blandt andet afspejle sig i foreningens fremtidige strategi, som ventes vedtaget i foråret 2009.

Hovedbestyrelsens medlemmer arbejder 100 procent frivilligt og ulønnet, men har en stab af lønnede medarbejdere i Fuglenes Hus til at udføre en stor del af det praktiske arbejde. For at sikre, at HB fortsat er klædt på til at varetage sin rolle som foreningens drivende udviklingskraft, har hovedbestyrelsen besluttet en flerårig indsats for at holde sig opdateret gennem interne kurser og faglige arrangementer. Første arrangement i rækken var et internt kursus i konflikthåndtering, en helt nødvendig disciplin, når tusindvis af engagerede medlemmer skal arbejde sammen i en fælles organisatorisk ramme, DOF.

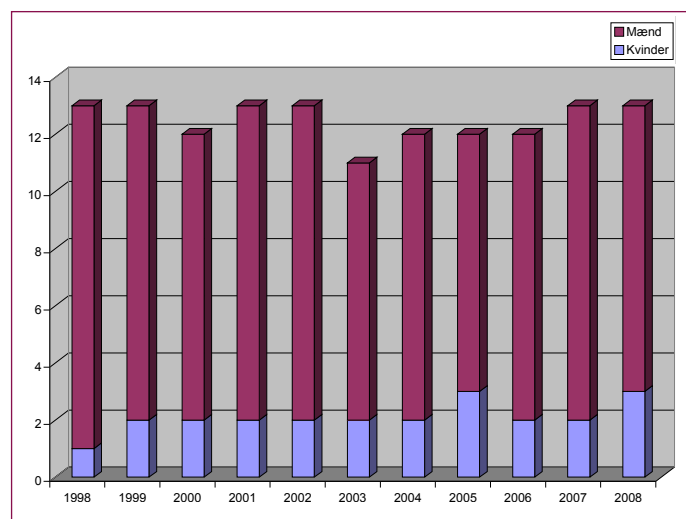
Hovedbestyrelsen tilsluttede sig i juni 2008 et projektforslag fra en arbejdsgruppe, hvori det foreslås, at DOF i de kommende år etablerer et tæt samarbejde med en BirdLife-partner i Afrika for at forstå årsagerne til, at trækfuglebestandene Danmark-Afrika forsvinder og ikke mindst kæmpe for at undgå yderligere tab af bestande. Arbejdsgruppen pegede på Ghana som samarbejdsland, og i november etablerede bl.a. HB-medlem Niels Riis den første kontakt til Ghana Wildlife Society.

Ud af den store mængde andre aktiviteter skal nogle nævnes.

Hovedbestyrelsen

- lagde planer for DOF's klimainsats frem til topmødet i København i december 2009,

- noterede med tilfredshed, da miljøministeren i marts 2008 tilkendegav, at han ikke ville stå bag forsøg med falkejagt i Danmark,
- valgte HB-medlem Niels Riis som medlem af WWF Verdensnaturfondens præsidium,
- besluttede at fokusere DOF's indsats for truede og sjældne ynglefugle til ca. 50 udvalgte arter,
- sendte næstformand Egon Østergaard og direktør Jan Ejlsted af sted som repræsentanter for DOF under BirdLife's Global Partnership Meeting i Buenos Aires, september 2008.

Andelen af kvinder i DOF's hovedbestyrelse er steget fra 1 til 3 siden 1998.

Og hovedbestyrelsen besluttede at videregive en arv på ca. 1 mio. kr. til Fugleværnsfonden. Arven var efter Liselotte Selbiger, der døde 101 år gammel, idet det var hendes ønske, at midlerne skulle anvendes til oprettelse og pleje af reservater til fuglebeskyttelse.

Ny strategi på vej

Internt i DOF har 2008 været præget af en spændende debat om foreningens fremtid. Debatten har været anført af et strategiudvalg under hovedbestyrelsen, og deltagerne har været foreningens lokalbestyrelser, repræsentantskabet, grupper og udvalg samt en række enkeltpersoner. Målet har været at udvikle en strategi for foreningens arbejde i de kommende fire år, men undervejs er der opnået en række spændende resultater: Igangsættelse af projektet DOF i Afrika og en omfattende indsats for at styrke DOF's fuglestationer. Endelig vedtog hovedbestyrelsen i 2008 en strategi for DOF's fundraising, der bl.a. lægger vægt på medlemmernes støtte i form af regelmæssige, frivillige bidrag.

Skagen Fuglestation under etablering

DOF's repræsentantskab besluttede i foråret 2008 at igangsætte de nødvendige forberedelser til at etablere en fuglestation i Skagen. Det har

været et stærkt ønske i en årrække, og der er tidligere gjort to forsøg på at drive en fuglestation på toppen af Jylland. Nu er der afsat midler til et tre-årigt forsøg med vægt på ringmærkning og overvågning af fugletrækket, men også en del formidling til fuglekiggere og de mange turister, der hvert år besøger Skagen. Det indgår også i planerne, at det skal undersøges, om DOF i samarbejde med andre parter kan etablere et større naturcenter i Skagen.

Internationalt netværk

DOF er blandt de bærende kræfter i organisationen BirdLife International, som arbejder for fugle- og naturbeskyttelse i mere end 100 lande, og med årlig støtte fra mere end 10 mio. mennesker er verdens største grønne organisation. DOF's direktør, Jan Ejlsted, har siden 2001 været medlem af Europabestyrelsen og blev indvalgt i verdensbestyrelsen i 2004. Siden er det lykkedes at skabe stærke bånd mellem BirdLife og Aage V. Jensens Fonde, således at fonden med de danske rødder nu på globalt plan er BirdLife's største bidragyder. Jan Ejlsted trådte ud af verdensbestyrelsen i september efter fire års tjeneste, men DOF vil fortsat spille en aktiv rolle i BirdLife's globale partnerskab.

Lærkesangen forsvinder!

Vi har mistet over en halv million ynglepar siden 1975 og bliver måske de sidste generationer af danskere, der har oplevet lærkesangen som en udbredt del af naturens lydbillede i det åbne land.

Foto: Ulrik Bruun

Naturbeskyttelse i Danmark

DOF har succes med EU-klager over dansk naturbeskyttelse

På trods af at regeringen efter eget udsagn lægger stor vægt på at leve op til EU's naturdirektiver og andre internationale forpligtelser, så er der desværre endnu en række alvorlige hængepartier i forhold til Danmarks efterlevelse. Det har DOF flere gange klaget til Europa-Kommissionen over, og DOF har sammen med andre grønne organisationer lavet notater til regeringen og til EU om de danske hængepartier. Det har kraftigt medvirket til, at EU har sendt flere såkaldte åbningsskrivelser til den danske regering. EU præsenterer her en lang række kritiske forhold, hvor Danmark ikke lever op til forpligtelserne i habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet.

Det er en stor støtte til DOF's indsats, at Europa-Kommissionen bakker op på den måde. Hvis ikke Danmark efterlever direktiverne, så er EU's næste skridt en egentlig retssag imod Danmark for overtrædelse af naturdirektiverne.

Disse åbningsskrivelser førte i 2008 til, at Folketinget vedtog flere forbedringer af bl.a. naturbeskyttelsesloven og jagt- og vildtforvaltningsloven. Disse lovændringer samt de bebudede lovændringer, der er sat i gang i forhold til forbedret artsbeskyttelse, og som ventes vedtaget i 2009, er et klart fremskridt.

Sorthovedet måge er en ny dansk ynglefugl, der kommer fra Sortehavet. 10-20 par yngler nu årligt med vekslende succes. DOF's frivillige overvåger udviklingen for denne og andre sjældne ynglefugle. Foto: John Larsen

Men der er endnu et godt stykke vej, før Danmark til fulde lever op til forpligtelserne i EU's naturdirektiver. Endnu mangler Danmark f.eks. at udpege tilfredsstillende fuglebeskyttelsesområder for en række af de mest truede og sårbare fuglearter på det såkaldte bilag 1 i fugledirektivet. Det drejer sig bl.a. om beskyttelsesområder for rød glente, kongeørn, hvepsevåge, fiskeørn, sorthovedet måge og markpiber.

DOF har endvidere klaget over, at der drives omfattende jagt i danske EU-fuglebeskyttelsesområder på netop de arter, som områderne skal beskytte. DOF undrer sig over, at man med den ene hånd forpligter sig til at undgå ødelæggelser og forstyrrelser i fuglebeskyttelsesområderne af hensyn til f.eks. ederfugl og andre havdykænder, og så med den anden hånd siger OK til, at jægerne driver motorbådsjagt og skyder de samme fuglearter i tusindvis inde i EU-fuglebeskyttelsesområderne. Den sag agter DOF at følge helt til dørs i EU.

Kommunernes forvaltning af Natura 2000-områderne er mangelfuld

Fuglebeskyttelsesdirektivet har med tiden fået kolossal indflydelse på myndighedernes naturindsats. Det samme gælder habitatdirektivet og vandrammedirektivet, der på godt og ondt sætter dagsordenen for regeringens og myndighedernes naturindsats i disse år. Det er naturligvis glædeligt, at regeringen forsøger at prioritere de vigtigste fugleområder, men der er desværre en tydelig tendens til, at al anden natur lades i stikken.

Siden kommunalreformen i januar 2007 har kommunerne haft hovedansvaret for beskyttelsen og forvaltningen af de såkaldte Natura 2000-områder (fuglebeskyttelsesområder og habitatområder). Det er først nu langsomt ved at gå op for kommunerne. Mange kommuner skubber ansvaret foran sig med undskyldning om, at de såkaldte naturplaner endnu ikke foreligger, og derfor ved de ikke, hvordan områderne skal forvaltes. Denne 'dårlige' undskyldning kan kommunerne desværre bruge endnu et godt stykke tid, idet de samlede naturplaner med indsatsprogrammer for alle Natura 2000-områderne, samt alle vandplanerne, først skal være endeligt vedtaget og offentliggjort den 22. december 2009.

Jagt og Vildtforvaltningsrådet

En ny forvaltningspraksis fra Skov- og Naturstyrelsen åbnede op for brug af smækfælder, som ofte lemlæster store fugle, f.eks. rovfugle, der går i fælden. Vildtforvaltningsrådet slog her fast, at smækfælder er, og altid har været, ulovlige. På opfordring fra DOF og med opbakning fra et enigt råd har Skov- og Naturstyrelsen bedt Miljøstyrelsen vurdere risiciene ved brug af bejdsede rapsfrø, hvor to bejdsede frø kan være dræbende for en agerhøne. Vildtforvaltningsrådet aftalte desuden i 2008, at der fra 2010 skal gælde skærpede regler for udsætning af fasaner og agerhøns. Hovedreglen er 1 fugl/ha, men på ejendomme, hvor der er gennemført en biotopplan godkendt af Skov- og Naturstyrelsen, kan der udsættes op til 7 fugle/ha.

TEMA

Danske sangfugle i Afrika

DOF's registreringer af ynglefugle viser, at der de sidste 10 år har været en generel tilbagegang for de danske ynglefugle, der trækker til Afrika. Arter som løvsanger, digesvale og nattegal, der er kendt af de fleste danskere, er nu markant færre i antal end for få årtier siden.

På denne baggrund har DOF startet et trækfugleprogram, som har særlig fokus på de danske ynglefugle, der er i kritisk tilbagegang. Arbejdet udføres af en task-force med frivillige og ansatte, og det tog for alvor fart i 2008. I juli måned kunne vi med DOF's trækfuglemidler bidrage til et internationalt forskningsprogram for den truede hedehøg, hvor der er sat satellitsendere på to danske hedehøge for at følge deres trækruter og overvintring i Vestafrika.

Trækfugleprogrammet opfylder flere formål. Det bidrager til beskyttelsen af danske/nordeuropæiske ynglefugle i deres vinterkvarterer i Vestafrika, og det engagerer medlemmer af DOF og andre i international naturbeskyttelse.

Beskyttelsesarbejdet i Afrika udføres i samarbejde med Ghana Wildlife Society (GWS), som er BirdLife-partneren i Ghana. Den første DOF-delegation besøgte Ghana i begyndelsen af november 2008 og gik sammen med GWS i gang med at udvælge det område i det nordlige Ghana, der skal være basis for beskyttelsesarbejdet. En stor prioritet bliver at uddanne ghanesere til fugleovervågning og ringmærkning, så vi kan få et overblik over fuglenes forekomst i området.

De første fugletællinger ved den store Keta Lagoon i Ghana, hvor der bl.a. blev set tinksmede og dværgterner. Begge arter yngler i Danmark.
Foto: Thomas Lehmberg.

På University of Ghana mødte DOF den legendariske ornitolog, Professor Yaa Ntiamoah-Baidu, som bl.a. repræsenterer WWF, IUCN og BirdLife International i Vestafrika. Professor Yaa er grundlæggeren af Ghana Wildlife Society

Der findes i dag kun nogle ganske få fugletællere og ringmærkere i Ghana, men DOF kunne heldigvis hyre nogle dygtige folk til at udføre de første tre fugletællingsmissioner i starten af 2009. Disse missioner skal danne grundlag for den endelige udvælgelse af et område.

DOF's første møde med GWS i november blev også brugt til at knytte vigtige kontakter til den ghanesiske stat og ornitologer på universiteterne.

Overvågning af fuglebestandene

Punkttællinger viser at fugle, der trækker til Afrika, går tilbage

33 års fugletællinger giver en solid basis for konklusioner om bestandsudviklingerne. Et af de seneste års vigtigste resultater af punkttællingerne er en analyse, der viser, at de trækfugle, der overvintrer i Afrika generelt er i tilbagegang i modsætning til dem, der overvintrer i Sydeuropa eller er standfugle. Resultaterne af analysen blev i 2008 publiceret i det videnskabelige tidsskrift Bird Study.

DOF's kyndige feltornitologer gør en stor indsats med punkttællingerne (cirka 2500-3000 frivillige arbejdstimer pr. år). Med tællingerne på cirka 370 ynglefugleruter og 285 vinterfugleruter opnår vi viden om bestandsudviklingen for over 100 ynglefugle og 75 vinterfugle. Projektet indgår i samarbejdsaftalen mellem DOF og Miljøministeriet, og arbejdet udføres i samarbejde med relevante forskere og myndigheder.

DOF er nu i færd med en analyse, der skal resultere i nogle indikatorer for fuglene i de forskellige danske naturtyper. Indikatorerne skal blandt andet anvendes til at vurdere, om Danmark kan leve op til den erklærede målsætning om at stoppe tabet af biodiversitet inden år 2010.

Arbejdet med overvågning af de almindelige fugles ve og vel foregår i samarbejde med hovedparten af de øvrige europæiske nationer. DOF har igen i år bidraget med bestands-indeks på vores ynglefugle, så det har været muligt at producere en europæisk biodiversitetsindikator, der kan anvendes i forhold til 2010-målsætningen inden for EU.

DOFbasen har 7 mio. observationer

I 2008 blev der for første gang nogen sinde indtastet mere end 1 mio. observationer i DOFbasen inden for et år. Anvendelsen har været støt stigende, siden DOFbasens netversion blev lanceret i 2002. De tætt ved 7 millioner observationer i databasen, der er indtastet af cirka 2500 af DOF's kyndige medlemmer, kvalitetssikres løbende. De er tilgængelige for offentligheden via hjemmesiden www.dofbasen.dk, der hele tiden udvikles, så den er anvendelig for både den almindelige fugleinteresserede bruger og for forskere og myndigheder.

Jagtfredningen har givet stor fremgang for storspoven.
Foto: John Larsen

Caretakerne er et internationalt netværk

Caretakergrupperne er knyttet til internationalt vigtige fugleområder (Important Bird Areas – IBA). Der er registreret IBA'er i hele verden, og i det internationale netværk BirdLife International arbejdes der løbende på at forbedre overvågningen og rapporteringen for disse områder.

På BirdLife's verdenskongres i Argentina 2008 leverede DOF et indlæg om bl.a. Caretakerprojektet i Danmark, som vakte stor interesse. Indlægget havde fokus på DOF's fortolkning af BirdLife's metoder til afrapportering af IBA-monitoring, dvs. overvågning af internationalt betydningsfulde fuglelokaliteter. I juni måned deltog DOF i et seminar med BirdLife Letland med henblik på at hjælpe dem i gang med deres eget caretakerprojekt.

I august blev det hidtidige Projekt Truede og Sjældne Ynglefugle (DATSY-Projektet) integreret med Caretakerprojektet. Alle deltagere i sidstnævnte projekt er nu registreret som caretakere og kan nyde godt af projektets mange udbud af kurser og andre tilbud. Det samme gælder desuden alle medlemmerne af Fugleværnsfondens arbejdsgrupper, der jo i årevis har udført vaskeægte caretaker-arbejde.

Andre faglige indsatser

I 2008 gennemførte DOF tre landsdækkende optællinger af rastende storspover i samarbejde med Danmarks Miljøundersøgelser. Resultaterne, der vil blive publiceret i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift (DOFT) viser, at antallet er mangedoblet siden spoverne blev fredet i 1994, og der blev oprettet en lang række jagtfrie reservater i løbet af 1990'erne.

Resultaterne af femogtyve års ynglefugleoptællinger og -undersøgelser i Vejlerne blev publiceret i DOFT med støtte fra Aage V. Jensens Fonde. Fondene, som ejer området, har gennemført en række forbedringer i naturforholdene, så en stærkt negativ udvikling gennem mange år er vendt til fremgang for mange arter. Vejlerne er således i dag Danmarks suverænt vigtigste lokalitet for sumpfugle.

Beskyttelsesprojekter

Projekt Ørn i endnu et rekordår

Omkring 75 frivillige arbejder året igennem med Projekt Ørn, og sammen med de 500, som deltog på vintertællingen og præsentationen på Ørnens Dag, havde de kontakt til godt 2500 gæster på Ørnens Dag.

Der er nu mindst 22 registrerede havørneyngepar. Alle disse par har fået i hvert fald 27 unger på vingerne. Bestanden er forholdsvis jævnt fordelt over hele landet med den største udbredelse i den sydlige og østlige del. Kongeørnen har etableret et nyt par ved Mariager Fjord, som fik 1 unge på vingerne. Der er nu tre par kongeørne, som alle havde ynglesucces og tilsammen fik 4 unger på vingerne. Danmarks eneste ynglende fiskeørnepar gennemførte også en succesfuld ynglesæson med to unger som resultat. For første gang i mange år er der registreret i nyt par fiskeørne. Det nye par har dog ikke haft ynglesucces i deres første år.

Ringmærkningsprojektet fortsætter, og yderligere 3 havørneunger er ringmærket i år. For første gang er det lykkedes at ringmærke kongeørnens unger i to af rederne med tilsammen 3 unger.

Projekt Mbeliling har bred lokal opbakning

I 2008 kom der for alvor fremdrift i Projekt Mbeliling på den lille ø Flores i Indonesien. Et Mbeliling Forum er blevet dannet med repræsentanter fra de lokale myndigheder og alle 27 landsbyer omkring bjergtoppen, og de er startet på at behandle emner og diskutere muligheder til forbedring af levestandarden i landsbyerne samt til at forbedre kvaliteten af skoven.

DOF har hjulpet projektet med at udvikle et simpelt overvågningssystem, hvor der holdes øje med både fuglelivet og udnyttelsesgraden af skovens naturressourcer. Overvågningen udføres i et samarbejde mellem de lokale skovmyndigheder og landsbyboerne. Sideløbende har projektet startet en proces, hvor de enkelte landsbyer selv fremsætter ønsker om nye bæredygtige indkomstskabende aktiviteter, som skal gøre det mindre attraktivt at overudnytte skovens naturressourcer. En af disse aktiviteter er økoturisme, som der er en stigende interesse for, og som projektet støtter udviklingen af inden for infrastruktur og fugleturisme bl.a. med assistance fra DOF.

Projekt Mbeliling gennemføres sammen med BirdLife-partneren Burung Indonesia og skal blandt andet beskytte tre endemiske fuglearter på bjerget Mbeliling.

Projekt hedehøg fik et teknisk løft

Sammen med de faste samarbejdspartnere gennemførte DOF igen i år overvågning og beskyttelse af de ca. 25 danske par hedehøge. Ynglesuccesen var ekstraordinær god i 2008, hvilket må tilskrives en kombination af gode vejrforhold, gode fødebetingelser (mus) foruden selve beskyttelsen af i alt 15 reder, der blev fundet og indhegnet og dermed beskyttet mod både høstmaskiner og ræve. Som følge af projektet er der efterhånden et godt kendskab til arten og truslerne mod den på yngleokaliteterne, hvilket er afgørende for beskyttelsen.

Som noget helt nyt blev en voksen hun og dens ene unge forsynet med satellitsendere for at skabe viden om fuglens trækveje og overvintringskvarterer. Arbejdet med dette blev udført af hollandske forskere fra Dutch Montagus's Harrier Foundation i samarbejde med DOF og Zoologisk Museum. Den voksne hun trak via Østeuropa og Italien tværs over Sahara til sit overvintringskvarter i Nigeria, hvor den pr. medio marts 2009 har opholdt sig i fire måneder. Signalerne fra senderen påsat den unge han forsvandt desværre efter få ugers træk i Nordfrankrig, og det er uvist, hvad der er sket med denne fugl.

Foreningens økonomi

Regnskabet for 2008 viser et overskud på 1,1 mio. kr. mod et budgetteret overskud på 625.400 kr. Foreningens disponible egenkapital udgør herefter 3,8 mio. kr., hvilket ligger over foreningens mål for den ønskede egenkapital. Målet er på 2,5 mio. kr. Overskuddet i 2008 skal i de kommende år bruges på at implementere DOF's nye strategi, og foreningen vil derfor budgettere med underskud i 2009.

Naturbutikkens omsætning er faldende i forhold til budget og regnskab for 2007, hvilket må tilskrives den aktuelle finanskrisen.

DOF har i år haft en medlemsfremgang på 234 medlemmer i forhold til ultimo 2007. Ultimo 2008 var medlemstallet på 14.526.

DOF takker varmt nedenstående fonde og organisationer, som har støttet DOF økonomisk i 2008.

- Aage V. Jensen Naturfond
- Biblioteksstyrelsen
- Bodil Pedersen Fonden
- Carlsen-Langes Legatstiftelse
- Danida, Udenrigsministeriet
- Danmarks Miljøundersøgelser
- Dansk Tennis Fond
- Det Bertouch'ske Familielegat
- Familien Hede Nielsens Fond
- Friluftsrådet
- Folketingets Finansudvalg
- Frimodt-Heineke Fonden
- Inge & Skjold Burnes Fond
- Johannes Fog Fond
- Miljøministeriet
- Oticon Fonden
- Projekttrådgivningen
- Ribe Storkelaug
- Robert & Ellen Storm Petersens Fond
- Rodox Fonden
- Sam og Mia Jarris Legat
- Skov- og Naturstyrelsen
- Torben & Alice Frimodts Legat
- Undervisningsministeriet
- Vattenfall A/S
- Vilhelmine Bugges Legat
- Vinhandler A.B. Olsen og Hustrus Legat

Kongeørn.
Foto: John Larsen

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december 2008

(1.000 kr.)	Regnskab 2008	Budget 2008	Regnskab 2007
Omsætning			
Kontingenter	4.819	5.025	4.455
Offentlige tilskud og tipsmidler	2.108	1.942	2.046
Øvrige tilskud	401	464	410
Arv og gaver	692	550	95
Danske projekter	3.370	3.449	2.670
Internationale projekter	2.888	3.175	3.586
DOF-blade og tidsskrifter	752	775	764
Butikssalg	10.760	12.355	12.084
Diverse indtægter	172	70	42
Omsætning i alt	25.962	27.805	26.152
Tilskud, lokalafdelinger	-486	-573	-439
Omkostninger, danske projekter	-3.762	-3.449	-3.097
Omkostninger, internationale projekter	-3.137	-3.275	-3.586
Udvalg og grupper	-439	-435	-346
DOF-blade og tidsskrifter	-1.927	-2.380	-2.222
Vareforbrug, butikssalg	-6.819	-8.035	-7.655
Omkostninger i alt	-16.570	-18.147	-17.345
Bruttoresultat	9.392	9.658	8.807
Salgs- og distributionsomkostninger,			
Butikssalg	-2.654	-2.494	-2.540
Administrationsomkostninger	-5.766	-6.604	-6.396
Ejendommen, Fuglenes hus	16	10	67
Resultat før finansielle poster	988	570	-62
Finansielle indtægter	70	60	52
Finansielle omkostninger	0	-5	0
Årets resultat	1.058	625	-10

Balance pr. 31. december 2008

(1.000 kr.)	2008	2007
AKTIVER		
Grund og bygning	3.181	3.216
Inventar og edb	1.873	1.516
Indretning af lejede lokaler	392	538
Obligationsbeholdninger	1.743	1.711
ANLÆGSAKTIVER, I ALT	7.189	6.981
Lager af handelsvarer	2.130	2.493
Tilgodehavender	1.104	946
Tilgodehavende arv og gaver	640	
Tilgodehavender hos lokalafdelinger og FVF	314	41
Andre tilgodehavender	189	44
Periodeafgrænsningsposter	196	37
Likvide beholdninger	3.129	2.007
OMSÆTNINGSAKTIVER, I ALT	7.702	5.568
AKTIVER I ALT	14.891	12.549
PASSIVER		
Bunden egenkapital	1.743	1.711
Disponibel egenkapital	3.796	2.738
EGENKAPITAL I ALT	5.539	4.449
LANGFRISTET GÆLD I ALT	2.232	2.316
Afdrag langfristet gæld, der forfalder i det følgende regnskabsår	84	81
Reservationer, projekter	4.944	2.379
Forudbetalinger	6	0
Kreditorer	738	1.402
Anden gæld	1.348	1.922
KORTFRISTET GÆLD I ALT	7.120	5.784
GÆLD I ALT	9.352	8.100
PASSIVER I ALT	14.891	12.549

Afslutning

Hvad med en rundbordssamtale?

En forårsdag i marts 2009 havde miljøminister Troels Lund Poulsen inviteret en række meget forskellige organisationer til et såkaldt inspirationsmøde, inden regeringen offentliggør sin plan for 'Grøn vækst'. En talstærk forsamling af formænd, næstformænd, direktører, talsmænd og en enkelt præsident repræsenterende Dansk Landbrug, Økologisk Landsforening, Kommunernes Landsforening, Dansk Skovforening, DN, WWF, DOF, Skovrådet, Det Økologisk Råd og Friluftsrådet talte hver især om deres forventninger til 'Grøn vækst'.

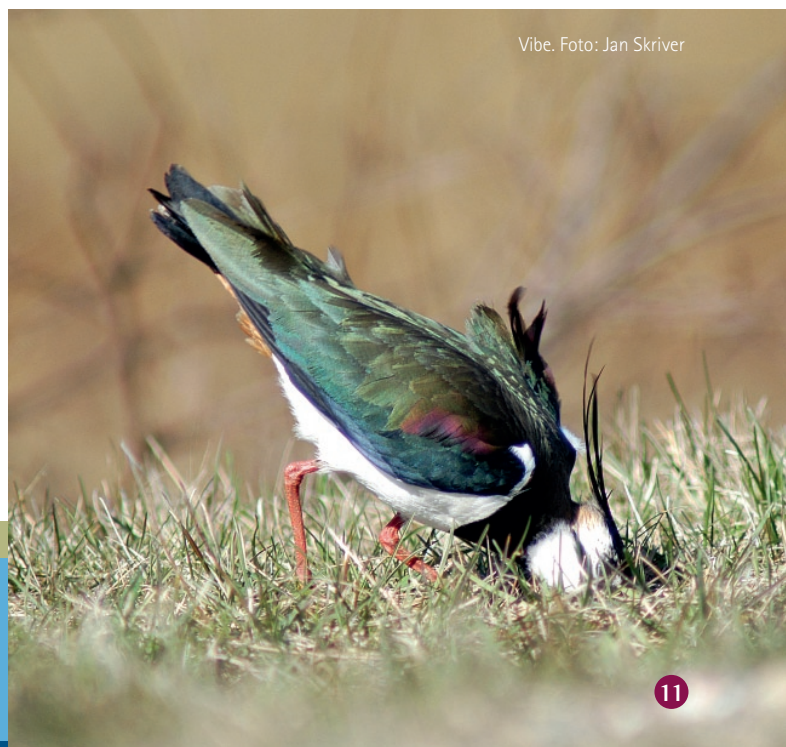
Miljøministerens invitation kom, fordi flere af organisationerne havde sendt inspirationsmateriale og breve om deres forventninger til 'Grøn vækst' til det udvalg af ministre, der sidder og formulerer den endelige tekst.

DOF's brev til ministrene har overskriften 'Ægte grøn vækst', hvori vi fremfører vores forventninger, men også en lille bekymring for, at 'Grøn vækst' mest vil handle om landbrugets udfoldelsesmuligheder i grøn camouflage. Sjældent, eller måske aldrig før, har denne kreds af organisationer været sat i 'stue sammen'. Hver organisation talte selvfølgelig sin sag, men lyttede man godt efter ordene, stod vi ikke milelangt fra hinanden. Derfor fik jeg under mødet denne kætterske tanke: Hvorfor sætter vi os ikke sammen omkring et rundt bord og afprøver, om vores ønsker til henholdsvis fremtidens naturpolitik og landbrugspraksis kan nå sammen.

Dansk Landbrug har det seneste år udsendt en række interessante signaler om vilje til en mere naturvenlig landbrugsdrift. De bør afprøves ved det runde bord, og jeg regner med, at Dansk Landbrugs førstemand, Peter Gemælke, inviterer og lægger bord til.

På hovedbestyrelsens vegne
Christian Hjorth, Formand for DOF

Vibe. Foto: Jan Skriver

Medlemmerne bakker op

DOF har ca. 2.200 aktive, der udfører frivilligt arbejde for foreningen og beskyttelsen af fuglene og naturen. Dette arbejde er fundamentet for DOF's gode resultater. Men der er også andre måder at støtte DOF på.

Nye måder at støtte DOF's arbejde på

I 2008 blev det gjort muligt for medlemmerne at supplere medlemskontingentet med et fast månedligt naturbeskyttelsesbidrag. Indtil videre har 810 medlemmer benyttet sig af denne mulighed, og det har allerede betydet et mærkbart løft til DOF's naturbeskyttelsesarbejde. De faste naturbeskyttelsesbidrag gør det muligt for DOF at planlægge og udføre beskyttelsesaktiviteter, der rækker langt ud i fremtiden. Som det fremgår af denne årsberetning kan resultaterne allerede tydeligt ses, og de langtrækkende aktiviteter er i gang med at blive iværksat.

Stor kobbersneppe trækker mellem Danmark og Vestafrika.
Foto: Mona Grundsøe

Forside: Dobbeltbekkasinen er forsvundet fra våde enge og sumpe over hele landet som følge af landets kultivering, udtørring og tilgroning. Foto: Christian A. Jensen

DOF 2009
Tekst: Christian Hjorth
Redaktion: Tine Stampe
Layout og tryk: Svendborg Tryk

▶ Læs mere på www.dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening · Vesterbrogade 138-140
1620 København V · tlf. 33 28 38 00 · dof@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening

